

اعتراض جمیعی از شرکت کنندگان به "مسابقه طراحی سردر دانشگاه مهندسی فناوری‌های نوین قوچان"

چندی پیش فراخوانی جهت برگزاری مسابقه‌ای مبنی بر طراحی سردر دانشگاه مهندسی فناوری‌های نوین قوچان^۱ برگزار شد. داوران این مسابقه به ترتیب دکتر غلامحسین معماریان^۲، دکتر محسن وفامهر^۳، مهندس ناصر محسنی^۴، و دکتر سید مهدی مداعی^۵، مدیر مسابقه، دکتر علی اصغر بهشتی^۶ و دبیر مسابقه، مهندس امید شیخی اعلام گردیدند. و سپس با تمدید مهلت ارسال آثار تا ۹۶/۸/۱۰ دانشجویان کارهای خود را به دبیرخانه دانشگاه ارسال کردند که آثاری که بعد از این تاریخ هم به دانشگاه رسیده بود در داوری شرکت داده شده بود. با توجه تمدید مسابقه، داوری هم با ده روز تأخیر انجام شد و بسیار ناگهانی دکتر ناصر محسنی در جلسه داوری آثار حضور نداشت پس از پیگیری توسط دانشجویان ایشان متوجه شدیم که دبیرخانه بدون هماهنگی با ایشان اسم دکتر ناصر محسنی را در لیست داوران اعلام کرده بودند و به گفته دکتر ناصر محسنی پس از برگزاری داوری متوجه این موضوع شدن که این کار بدور از آداب اخلاقی بود. جدا از مسائل برگزاری و عدم توجه به ارسال شماره برای درج بر روی شیت‌ها، عدم برگزاری داوری در تاریخ مقرر شده و تأخیر زیاد آن و عدم اعلام رسمی نتایج پس از برگزاری داوری و همچنین عدم درست نمایش آثار در روز برگزاری و انتخاب کردن بعضی آثار جهت نمایش به صورت شیت از دیگر نکات منفی مورد اشاره بوده است همچنین حذف سلیقه‌ای بعضی آثار به دلیل فهمیدن ناقص آثار به دلیل عدم نمایش صحیح از دیگر نتایجی است که باعث شد تا اعتراض طراحان را برانگیزد. در این نوشتار می‌خواهیم نگاهی داشته باشیم به دو اثر معماری برگزیده این مسابقه در نگاه به معیارهای ارزیابی آن که پنجشنبه ۱۳۹۶/۹/۲ اعلام شد.

در ابتدا مجدداً نگاهی داشته باشیم به معیارهای ارزیابی مسابقه از جمله «خلاقیت و نوآوری»، «اجرایی بودن»، «مشکلات خاص پروژه»، «طراحی جزئیات» و «پاسخ به نیازهای مسئله» که در پوستر مسابقه ذکر شده است اما علاوه بر این معیارهای اصلی ویژگی‌هایی در پی دی اف دریافتی از سایت دانشگاه قوچان^۷ جهت توضیحات مسابقه نوشته شده بود که می‌توان به موراد زیر اشاره کرد.

- تأکید بر خلاقیت و نوآوری با نگاهی فناورانه و بوم گرایانه جهت خلق اثری ماندگار، شاخص و هماهنگ با ساختمان‌های دانشگاه مدنظر بوده است
- در بردارنده‌ی هویت علمی و پویای دانشگاه باشد
- تفکیک مسیر ورودی سواره از پیاده
- استقرار اتاقک‌های نگهبانی با زیربنای کافی و امکانات جانبی مناسب برای هر یک از ورودی‌ها
- تهیه به جلوه‌های شب و روز

^۱ ازین پس برای احترام به خوانندگان بجا کلمه «دانشگاه مهندسی فناوری‌های نوین قوچان» از کلمه «دانشگاه قوچان» استفاده می‌کردد.

^۲ استاد و عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران

^۳ استاد و عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران

^۴ عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد

^۵ استادیار و رئیس دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه خاوران مشهد

^۶ رئیس دانشگاه قوچان

^۷ www.qjet.ac.ir

- به منظور کنترل هر چه بهتر بایستی نحوه طراحی به گونه‌ای باشد که مراجعین از مقابل اتاقک نگهبانی عبور کردند، و نگهبانان دید کافی نسبت به فضای داخل و خارج را داشته باشند.
 - دسترسی به پارکینگ و توزیع مناسب حرکتی پارکینگ
 - ایجاد دید کافی برای وسایل نقلیه هنگام ورود و یا خروج از دانشگاه
 - ایجاد پیش فضای ورودی برای وسایل نقلیه
 - لازم به ذکر است که در طراحی سایت بایستی به اشیایی که قابلیت جابجایی و تغییر ندارند از جمله درختان، پست‌های برق، بارانداز و ... توجه گردد
 - طرح ارائه شده می‌بایست شامل نام دانشگاه، آرم دانشگاه و سال تاسیس دانشگاه یا بر روی بدنه سردر و یا در محوطه اطراف آن باشد
- پس از نگاهی اجمالی به به معیارهای مسابقه نگاهی داشته باشیم به آثار برگزیده این مسابقه

تصویر 1: دو اثر برگزیده مسابقه طراحی سردر

قبل از بررسی و ارائه نظراتی در مورد پروژه‌های برگزیده لازم است که بستر و زمینه طراحی را به صورت خلاصه مورد بررسی قرار دهیم.

سایت این پروژه واقع در کیلومتر ۵ جاده قوچان - مشهد می‌باشد در تصویر زیر محدوده سایت دانشگاه مشاهده می‌شود و محدوده قرارگیری سر در فعلی در آن مشخص می‌باشد. اول از همه شناختن کاربری‌های موجود در سایت و محل قرارگیری آنها بسیار حائز اهمیت می‌باشد. در تصویر شماره ۳، رنگ قرمز مشخص کننده فضای پارکینگ استادی، رنگ زرد مشخص کننده ساختمان‌های موجود، رنگ آبی مسیر حرکت ماشین، و رنگ سبز مکان قرارگیری سردر در سایت می‌باشد و در قسمت بیرونی سایت باید مکانی برای پارک دانشجویان مد نظر قرار گیرد.

تصویر ۲: محدوده کلی سایت دانشگاه قوچان

نکته‌ای که با توجه به کاربری‌های وضع موجود باید در نظر گرفته شود محل قرارگیری ورودی پیاده و ورودی سواره و اتاق نگهبانی است لذا با توجه به مسیر حرکت ماشین در جاده، قرارگیری محل پارکینگ استادی و خیابان داخل دانشگاه بدون شک محل قرارگیری ورودی ماشین باید در سمت راست سردر داذه‌شگاه واقع شود و از آنجایی که بیشتر ساختمان‌های وضع موجود در سمت چپ سایت قرار دارند فلاندا باید ورودی پیاده در سمت چپ سردر ورودی واقع شود، از آنجایی که به اهمیت کنترل عبور و مرور اشاره شد و اشراف کافی و اقتصادی بودن طرح پس در نظر گرفتن یک فضای کنترل در بین ورودی سواره و ورودی پیاده مناسب‌تر از گرینه‌های دیگر بنظر می‌رسد. مسئله که در مورد پروژه به چشم می‌خورد عدم وجود فضای مناسبی جهت توقف دانشجویان برای استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی با توجه به ذکر این موضوع که بدنه و فضای در محدوده سردر هم باید طراحی شود.

نکته دیگری که در طراحی سردر دانشگاه علاوه بر نقش‌های مختلف خود، عاملی است برای انفصال دو محیط از یکدیگر. می‌توان گفت که تغییر تعریف از خیابان (بیرون) به دانشگاه (درون) یکی از نیازهای تولید سر در برای محیط‌های معماری است. و طراحان باید به این نکته توجه می‌کرند که سردر برای ایجاد فضایی مابین باید از صفحه‌ای بودن پرهیز کرده و همانند معماری‌های گذشته ما به ایجا فضایی فی مابین دو فضا پرداز. در بستر این پروژه جاده‌ای موجود است یعنی سردر این دانشگاه با سردر دانشگاهی در درون شهر بسیار متفاوت است زیرا نحوه رسیدن به این سردر و درک آن متفاوت است زیرا ۹۹ درصد مراجعه کنندگان این بناء به دلیل قرارگیری دانشگاه با ماشین یا با حمل و نقل عمومی به دانشگاه می‌آیند و ادراک فردی که با سرعت ماشین در حال حرکت است با فردی که پیاده در حال حرکت است بسیار متفاوت است. و طراحان باید در طرح‌های خود به گونه‌ای طراحی کنند که این

سردر هم به صورت عمودی گسترش یابد به دلیل راهنمایی بودن و شاخص بودن آن و هم در سطح گسترش داشته باشد تا اجازه دیده شدن و فرصت دیدن شدن را به برای سواره بیشتر کند.

تصویر ۳: کاربری‌های وضع موجود دانشگاه قوشان

با بدست آوردن شناختی نسبی از وضع موجود و زمینه طراحی و معیارهای داوران نگاهی به آثار برگزیده می‌کیم.

تصویر ۴: مقام اول مسابقه طراحی سردر دانشگاه قوشان

همانطور که در تصویر بالا مشاهده می‌شود رتبه اول این مسابقه طرحی را ارائه کرده که نکاتی و ابهاماتی در مورد آن قابل ذکر است: عدم شفافیت در مشخص بودن ورودی سواره و پیاده (عدم تعریف درست ورودی) و همچنین ورودی پیاده از جاده‌ای آسفالت، فاقد کیفیت و بدون مرز با ورودی سواره در نظر گرفته شده است. وجود دو مسیر سواره برای ورود باعث ایجاد دو نگهبانی شده است در صورتی که می‌توانست با یک نگهبانی و تنظیم درست‌تر حرکت از تعدد آن جلوگیری شود (وجود نگهبانی اضافه) نکته بعدی در طراحی این سردر مقیاس بزرگ آن است با نگاهی ساختمان نگهبانی (بافتراض ۳ متر ارتفاع) ارتفاع سر در اصلی حدوداً ۸ متر در نظر گرفته شده است که فاقد مقیاسی درست است. شاید نیاز به انسانی‌تر کردن پروژه، ایجاد حس محصورت جهت فهماندن عبور از فضای بیرون به درون بهتر عمل می‌کرد (عدم مقیاس انسانی، و عدم رعایت ایجاد فضایی فی مابین درون و بیرون) این عدم مقیاس آدم را به فکر فرو می‌برد که آیا چنین هزینه‌ای برای این سردر لازم بوده است؟ (عدم توجیه اقتصادی). نکته بعدی که در طراحی این پروژه مشخص است عدم سازماندهی فضای بیرونی و درونی می‌باشد که نتوانسته است به نیازهای زمینه پاسخگو باشد. نکته بعدی که در این پروژه بسیار به چشم می‌خورد عدم هماهنگی ساختمان سردر با ساختمان‌های دیگر خود (نگهبانی) می‌باشد به‌گونه‌ای که حذف بخشی از سردر یا نگهبانی تاثیر چشمگیری در آن ایجاد نکرده و مشخص است که طراح بجای طراحی سردر به عنوان یک موجود یکپارچه فضارا به چند بخش غیر مرتبط به هم تقسیم کرده است (عدم هماهنگی بین قسمت‌های مختلف سردر) و در آخر هم باید بیان شود که طراحی بدنه بین اطلاع ورودی و نگهبانی و بدنه ورودی از تعدادی میله استفاده شده است که حس زندان را به دانشجویان می‌دهد و هیچ خلاقیتی در جهت طراحی فضایی زیبا و پویا اتفاق نیوفتداده است (عدم طراحی بدنه) در آخر هم به یک نمونه‌ای کاملاً مشابه این پروژه که قبل از این مسابقه در کانون معماران معاصر به صورت یک پاویون ساخته شده است در تصویر زیر نشان داده شده است که وجود همچین تصویری ارزش اصلی کار را پایین آورده و این نکته را با توجه به ایرادات آن از ذهن می‌گذراند که این پروژه تقليدی از این نمونه بوده و با بستر موجود در سایت هماهنگ نیست (وجود نمونه‌ای کاملاً مشابه با سر در)

تصویر ۵: نمونه پاویون ساخته شده در کانون معماران معاصر ایران

تصویر آ: اثر برگزیده دوم مسابقه طراحی سردر دانشگاه قوچان

در اثر برگزیده دوم هم می‌توان به نکاتی مشابه اثر بالا اشاره کرد نکات منفی در طراحی این سردر شامل عدم شانسیت پیدا کردن وروی پیاده و بزرگ جلوه دادن ورودی سواره، عدم ایجاد فضاسازی و تعریفی برای ورودی پیاده و سواره و در نظر گرفتن هر دو ورودی از فضای آسفالت، تعدد در ایجاد نگهبانی برای ورودی سواره و پیاده و عدم ایجاد دید مناسب نگهبانی به ورودی پیاده، مشخص نبودن فضای جداکننده بین درون و بیرون (دری) که در هنگام تعطیلی دادشگاه بسته می‌شود) همچنین از همه مهمتر وجود نمونه این سردر در دادشگاه بناب که در حال اجرا است این سوال را به ذهن متبار می‌کند که آیا این پروژه برگرفته یا کپی از آن دانشگاه نیست که عدم نبود توضیحاتی جهت فرآیند در شیوه‌های ارائه شده احتمال هرچه بیشتر آن را متذکر می‌شود.

تصویر لا: نمونه مشابه اثر برگزیده دوم سردر اجرا شده دانشگاه بناب

در آخر تصویر زیر نگاهی خلاصه دارد به این نوشتار

معترضین: نوید جلائیان قانع، عارف میرزااحمدی، صادق فروغی، علی مرادی، حمزه احمدی، احمد رضایی، میثم شوندی، پروانه یاری مقدم، تکم اسماعیلی فر، نیلوفر ادهمیان، ملیحه امینی، هاشم خیرجوسدات، فرهاد کرمی، رضا طالبی فرد، محمد رضا نیازی، کتعان نجف پور، صمد صابری، محمد یوسف صالحی، کسری شفیعی زاده، محمد صادق افشار